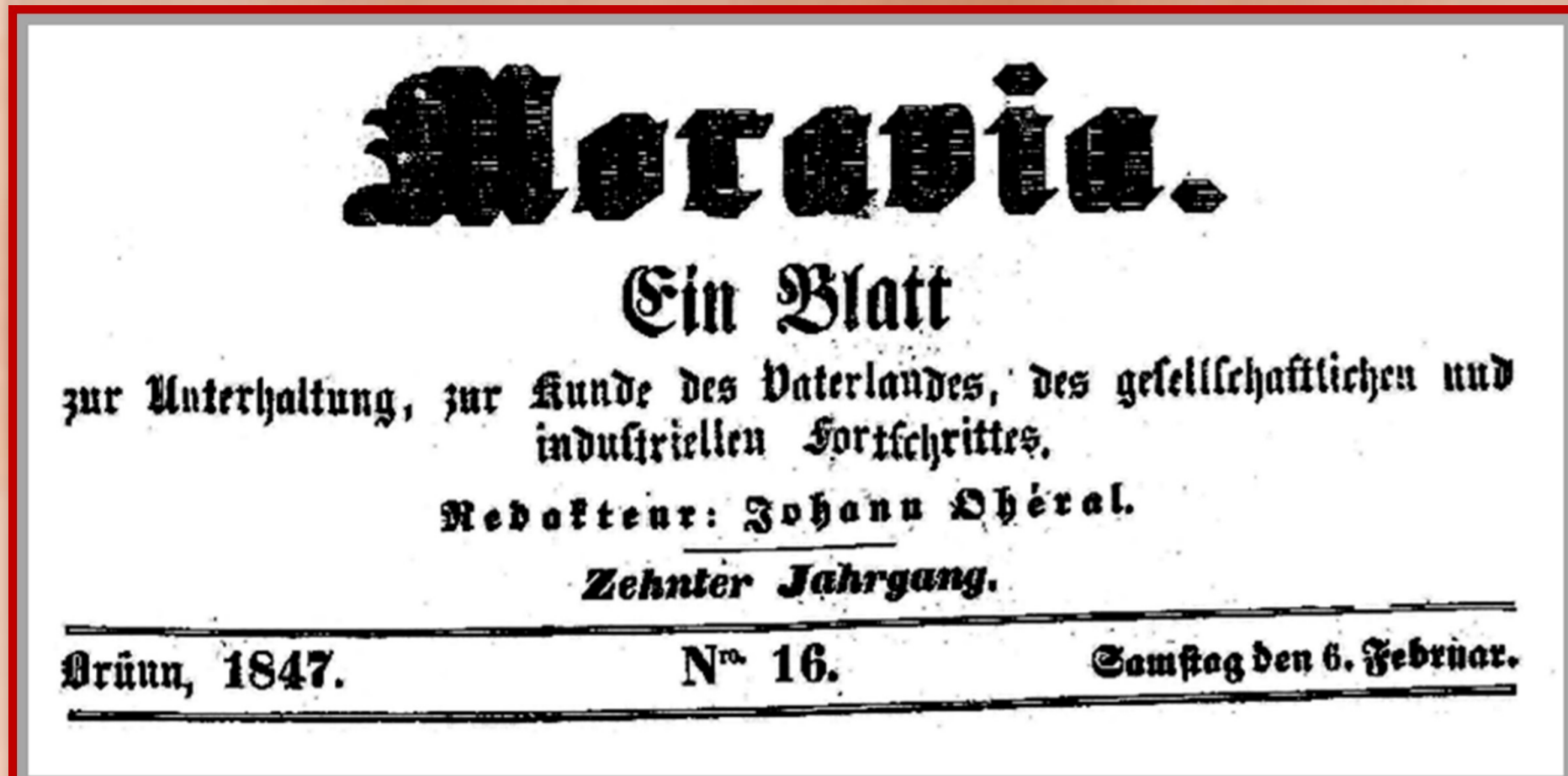


Med. et Chir. Dr. Augustin Göttinger (1806 – 1849)

MUDr. Jakub Vetešník
Komise pro historii oboru ČSARIM
ZZS OK, Olomouc

MMXXIV

Úvod: historicky první operační výkon v inhalační anestézii éterem v našich zemích, amputaci pravé paže nádence Anny Dlouhé, provedl ve čtvrtek 4. února 1847 primář brněnské nemocnice U Svaté Anny doktor Augustin Göttinger. [1] Sdělení o Göttingerově anestézii vyšlo na titulní straně novin Moravia 6. února 1847. Mimo tuto zprávu a pozdější zjištění data předčasného úmrtí v Brně 6. února 1849 nebylo o osobě doktora Göttingera dosud nic dalšího známo.



Das Einathmen des Schwefel-Aethers bei chirurgischen Operationen.

Brünn. Die durch den Dr. Saffron, einen der ersten Biologen Nordamerikas gemachte Entdeckung durch Einathmen des Schwefel-Aethers in Dampfform chirurgische Operationen schmerzlos zu machen, wurde am 4. d. M. im hiesigen allgemeinen Krankenhause durch den wegen seiner gründlichen Kenntnisse, seiner Geschäftigkeit als Operateur und seines Strebens nach Verbesserung rühmlich bekannten Sekundar-Arzt dieser Anstalt, Herrn Med. und Chir. Dr. Göttinger, an der Tagelöhnerin Anna Dlouhá, in Gegenwart des k. k. Rathes und Directors der m. sch. allgem. Versorgungs-Anstalt Herrn Med. Dr. Krocak, des k. k. Stadtphysikus Herrn Dr. Reich und mehrerer anderen H. H. Aerzte, bei Amputation eines Oberarmes versucht, und nicht nur vollkommen bewährt, sondern auch höchst entsprechend befunden.

Die Operation wurde in der kurzen Zeit von kaum 3 Minuten vollkommen be-

endigt, nachdem die Narkose durch Einathmen des Schwefeläthers alsobald erfolgte, und als die Operirte durch etwas Wein bald wieder zur vollen Besinnung gebracht war, erklärte sie vor den genannten Anwesenden, daß sie nicht den mindesten Schmerz empfunden, ja nicht einmal geföhlt habe, daß sie operirt werde.

Das Einathmen des Schwefel-Aethers bei chirurgischen Operationen Moravia, č. 16, sobota 6. února, Brno, 1847
(Archiv Vědecké knihovny Olomouc)

Matriční záznam sňatku s Aloisií Pulkovou, 5.2. 1839
(Zemský archiv v Opavě, Matrika obce Hranice na Moravě 1794-1842, Sig. L VI 16, Inv.č. 6804) [4]

Metodika: lékařská disertační práce „De empraxi hypochondriorum“ z ledna 1834, Vídeň, [2] je u jména Augustina Göttingera s dovětkem „Moravus Radelsdorfensis C.R. Convictus Alumnus“. Údaj o moravském „Radelsdorfu“, dnešním Radíkově u Hranic na Moravě, rodišti doktora Augustina Göttingera, byl klíčem pro sběr historických údajů k jeho osobě.

Med. et Chir. Dr. Augustin Göttinger

20. srpen 1806 – narozen v Radíkově u Hranic na Moravě do početné rodiny hajného Franze Göttingera a Anny, roz. Miškové. [3]

Leden 1834 – úspěšná obhajoba disertační práce „De empraxi hypochondriorum“ na vídeňské medicíně. [2]

1837 – ranhojič, chirurg a porodník brněnské Všeobecné nemocnice U Sv. Anny.

5. únor 1839 – svatba s Aloisií Pulkovou (1816 – 1891), dcerou velkoobchodníka se sukňem z Hranic na Moravě. [4] V matriční knize již označen jako primář nemocnice v Brně.

Děti: zemř. Aloisie (1841)

zemř. August (1843)

August (1844 – 1908) – významný primář v

Salzburku

Alois (1846 - 1912) – lékař v Grossweikersdorfu

Rodina bydlela v nemocničním bytě, veškerým majetkem bylo vybavení domácnosti – věno manželky. [5]

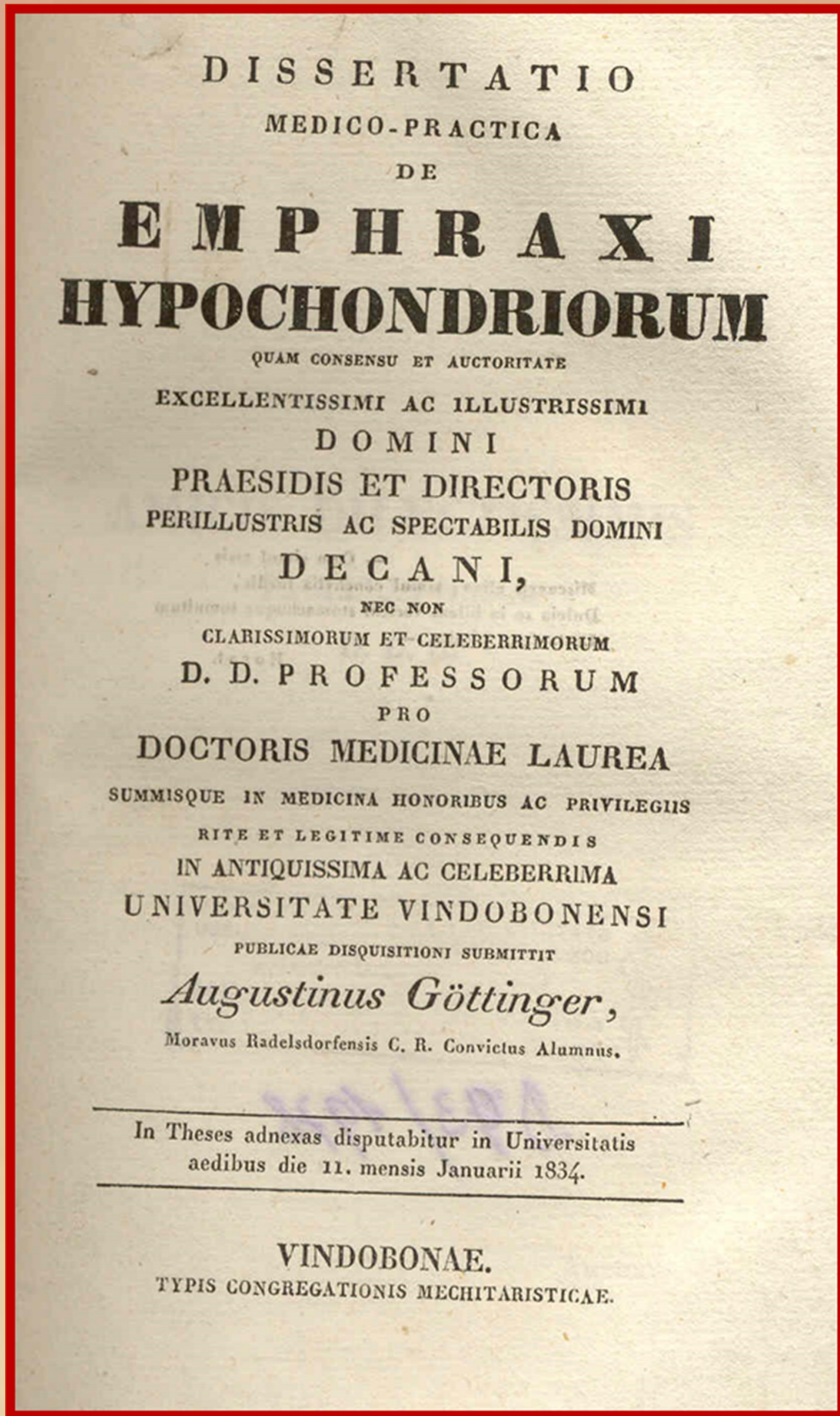
Leden 1844 – splacen dluh za studia medicíny z nadcce hraběte Windhaga 348 zlatých a 30 krejcarů, který byl navíc navýšen o nezaplacený podíl předčasně zemřelého kolegy a spolužáka Dr. E. Birwase. [6]

1846 – v brněnských městských listinách uváděn znovu jako chirurgický primář nemocnice U Sv. Anny v Brně.

4. únor 1847 – amputace pravé paže nádence Anny Dlouhé v etherové inhalační anestézii – **historický první celková anestezie v našich zemích.** [1,7]

6. únor 1847, 11. únor 1847 – brněnské noviny Moravia informují čtenáře o anestézii (Narkosis) doktora Göttingera.

6. únor 1849 – náhlé úmrtí na tyfus (nákaza při ošetřování nemocných), pohřben v Brně. [8]



Lékařská disertační práce „De Empraxi Hypochondriorum“, Vídeň, 1834

(Národní lékařská knihovna Praha, Sig. D88, č. MED 00155773)

1847.	Bräutigam.		Braut.		Beystände.
	Namen.	Religion.	Namen.	Religion.	



Matriční záznam narození Augustina Göttingera, 20.8. 1806
(Zemský archiv v Opavě, Matrika narozených obce Radíkov 1784-1844, Sig. L IV 33, Inv.č. 6744) [3]

Podpis Dr. Augustina Göttingera na listině „Löblicher magistrat“, leden 1844

(Archiv města Brna, fond Stará spisovna: In publicis SS 1784-1789(1851), Zn. A1/12, inv.č. 54,
foto Kateřina Vetešníková, červenec 2024)

[6]

Literatura:

- [1] Das Einathmen des Schwefel-Aethers bei chirurgischen Operationen. Moravia, Brünn, 1847, č. 16, 6. 2. 1847. Archiv Státní vědecké knihovny v Olomouci
- [2] Göttinger A. Dissertatio medico – practica De empraxi hypochondriorum. Vídeň, 1834. Národní lékařská knihovna Praha. Sign. D 88, č. MED 00155773
- [3] Matriční záznam narození Augustina Göttingera. Zemský archiv v Opavě, Matrika narozených obce Radíkov 1784 – 1844, fond Sbirka matrik Severomoravského kraje 1571–1949. Inv. č. 6744, sign. L IV 33
- [4] Matriční záznam sňatku s Aloisií Pulkovou, Zemský archiv v Opavě, Matrika obce Hranice na Moravě 1794-1842, Inv.č. 6804, sign. L VI 16

[5] Menšíková M. Internetová encyklopedie dějin Brna, Med. et Chir. Dr. Augustin Göttinger. Brno, 2024. https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=15768

[6] Vymáhání částky 348 zlatých a 30 krejcarů. Archiv města Brna, fond Stará spisovna - In publicis sine signo (1657)1784–1789(1900). Zn. A1/12, inv. č. 54

[7] Vetešník J. Počátky etherové anestezie na Moravě v únoru 1847. Anesteziologie a intenzivní medicína 2007, 18 (4), s. 244-246. ISSN 1214-2158

[8] Matriční záznam úmrtí Augustina Göttingera. Moravský zemský archiv v Brně, Matrika zemřelých, Brno-Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie 1837–1882, fond Sbirka matrik 1579-1949 (1951). Zn. E 67, sign. 17186

Poděkování autora paní PhDr. Miroslavě Menšíkové, historičce z Brna a Archivu města Brna.

Krátké sdělení „Zapomenutý průkopník medicíny Med. et Chir. Dr. Augustin Göttinger“ publikováno in Anesteziologie a intenzivní medicína, 2024, 35(3)